

EMLÉKLAP
NITSCH ALAJOS
ÖTVENÉVES JUBILEUMA
ALKALMÁBÓL

1854–1904

KIADJA A RÓZSA KÁLMÁN ÉS NEJE
KÖNYVNYOMDA SZEMÉLYZETE

ÜNNEPI MŰSOR
NITSCH ALAJOS SZAKTÁRSUNK
ÖTVEN ESZTENDŐS JUBILEUMÁN

1904. december 17-én.

Kezdetre este 8 órakor.

1. Az ünnepelt fogadtatása.
2. Üdvözlő beszéd.
Tartja Hiertz József.
3. Vacsora.
4. Nyitány.
Zongorán előadják Révész testvérek.
5. Üdv az erdőhöz.
Kar. Előadja az Ébredés Dalkör.
6. Nem marad a piros rózsza.
Kar Hoppe-től.
7. Szerelmes história.
Monolog zongora-kísérettel.
Előadja Brónyai Lajos szaktárs.
8. Bérczről visszanez a vándor.
Kar Riegertől.
9. Részletek „Katalin” cz. operettből.
Énekli Bozsik Istvánné úrnő.
10. Kertem alatt.
Kar Lányitól.
11. Humoros előadás.
Előadja zongorakísérettel Schill Gusztáv úr.
12. Falu végén...
Kar Lányitól.
13. Kuplék.
Zongora-kísérettel énekli Révész Ilonka úrhölgy.
14. Keserű a kökénybokor.
Kar Várfölditől.
15. Kuplék.
Előadja Brónyai Lajos szaktárs.
16. Azt olvastam én valahol.
Kar Goll J.-től.

Budapest, 1904. Rózsa Kálmán és neje.

ÖTVEN ESZTENDŐT becsületben, tiszteletben, szorgalmas munkálkodásban eltölteni kevésnek adatik meg. S épp ezért megbecsülendő. És ha ez ötven évet úgy tölti el az illető, hogy ritka szorgalmával, rendszeretével, lelkiismeretes munkálkodásával főnökének bizalmát és elismerését vívja ki; ha odaadó készségével, ifjabb szaktársai iránt szives útmutatásaival, kollégiais kötelességei pontos megtartásával munkástársai tiszteletét és szeretetét biztosítja magának; ha szűkebb nyomdász-társadalmunkban tehetségéhez mérten egész erejével közremunkálkodik az általánosság érdekeiért - úgy nem élt hiába!

Ma a Rózsa Kálmán és Neje nyomda személyzete ama szerencsés helyzetben van, hogy egy ilyen szeretett és nagyrabecsült szaktársának: *Nitsch Alajosnak* ünnepelheti nyomdásztsága ötven éves jubileumát. Örömmel és büszkeséggel teszi ezt, mert pályatársai közül egyik legérdemesebb szakfériúnak nyújthatja az elismerés palmaágát, ki ama harmincznyolcz év alatt, melyet a fenti czég személyzete körében eltöltött, úgy főnökei, mint munkástársai osztatlan elismerésére teljesen rászolgált.

* * *

Nitsch Alajos 1841 junius hó 15-én Budán született. Atyja vándor német színész volt, kit a sors hol ide, hol oda vetett. Az ifjú Nitsch éppen ez okból iskoláit több helyen: Pozsonyban, Bécsben, Győrött, Klagenfurtban, Sopronban, majd végül a temesvári gymnasiumban végezte. Innen ment 1854 augusztus 22-én Hazay M. és fia temesvári czég könyvnyomdájába szedő-tanoncznak.

Midőn édesatyja Temesvárt elhagyta, főnöke a tanulni vágyó és munkaszerető ifjút kivételesen magához fogadta teljes ellátásra. Itt tanult nagy szorgalommal 1855 november hó 17-éig, a mikor a városban uralkodó mocsárláz őt is ágyba döntötte, melyből főnöke házi orvosának tanácsára csak úgy szabadulhatott meg, ha a várost elhagyja. Főnöke - bár nem szívesen - elerestette érte aggódó szüleihez Eszékre, hol nemsokára meg is gyógyult. Innen Pécsre mentek és ott a püspöki lyceumi nyomdába vétetett fel, hol tanuló-idejét tovább folytatta.

Pécsett, az akkor még egyedül álló nyomda bérlője: Perger Sándor szegzárdi nyomdatulajdonos csakhamar felfedezte a szerény és ügyes fiúban a tanulni vágyó tehetséget, megkedvelte, s midőn szülői Pécsről nemsokára tovább mentek, családjába fogadta, tanulmányaiban maga oktatta úgy gyakorlatilag, mint szakkönyvei segélyével elméletileg és a szép reményekre jogosító ifjút felszabadította 1857 szeptember 1-én. Sajnos, Perger már a rákövetkező év augusztus havában meghalt és így az ifjú Nitschnek nem volt alkalma szeretett főnöke, második atyja iránt érzett háláját leróhatni.

Nem sokkal főnökének elhalálozása után Temesvárra ment szüleihez és ott Förc és Társa (Stéger E.), első oktató gespanja nyomdájában kapott kondíciót és ott állt 1858 szeptember 6-tól 1859 junius haváig. Ugyanez év szeptember 24-én az aradi Goldscheider H. czég nyomdájában áll. Azután 1860 májusáig ismét a Förc és Stéger czégnél működött Temesvárt.

Ünnepeltünk életében ekkor majdnem fordulópont állott be. Atyja ugyanis igen szerette volna, ha egyetlen gyermeke öreg napjaira állandóan mellette marad; ez okból ama óhajának adott kifejezést, hogy fia otthagya kedvelt foglalkozását, a színészi pályára lépjen. És ő, ki ekkor már rajongással szerette Gutenberg művészetét, bár fájó szívvel, engedett atyja esdeklésének. Pár hónapon át színészkedett Aradon, Bielitzben és Teschenben (Szilézia). Innen atyjával együtt a pesti színházhoz szerződtek. Mivel pedig itt atyja súlyosan megbetegedett, de meg nem is érezvén magában hajlandóságot a színészi pályára, addig kérlelte atyját, míg végre beleegyezett, hogy kedvencz foglalkozásához, a nyomdászathoz visszatérhessen.

1861 április havában id. Poldini Ede és Noseda nyomdájába lépett be, honnan azonban ugyanez év július hó 28-án az egész személyzettel együtt felmondott és augusztus 11-én kilépett.

A mozgalom befejeztével, - éppen egy nappal szeretett atyja halála után - augusztus hó 21-én a Trattner-Károlyi nyomdába lépett és ott maradt 1867 újév napjáig, a midőn a nyomda vétel útján *Bucsánszky Alajos* tulajdonába ment át, ki is egyesíté a saját házában levő nyomdájával. Ünnepeztünk ekkor átlépett a Bucsánszky-nyomdába, mely »Rózsa Kálmán és neje« czég alatt áll fenn mai napig. Ettől fogva, - immár 38 éve - itt működik folytonosan.

1866 május 21-én vezette oltárhoz szíve választottját: *Kurucz Juliánnát*, mely házasságból származott gyermekei közül két fia és egy leánya van életben. Két fiát szintén a nyomdász pályára nevelte. Az elsőszülött: János, a Pesti Könyvnyomda Részvénytársaság derék szedője; másik fia: Gusztáv pedig jelenleg Berlinben, mint gépmester, gyarapítja ismereteit. Mariska leánya szintén szaktársnál van férjnél.

A sors csapásai őt sem kímélték meg s ezek közül talán a legsúlyosabb 1887 június 4-én érte forrón szeretett hitvese halálával. Hogy még kiskorú gyermekeinek anyát adjon, 1888 november hóban újra megnősült, elvevén egy özvegyet, kit azonban 1897 január havában szintén elveszített.

Nitsch Alajos egyesületi és társadalmi életünkben is tevékeny részt vett, élénk érdeklődést tanúsítva minden nyomdászmozgalom iránt. A Temesvárott alapított »Nyomdász betegsegélyező-, temetkezési és utassegélyező-egyletnek«, a »Magyarországi könyvnyomdászok és betűöntők segélyező egyesületének« alapítása (1862) óta tagja. A régi önképző-egyletbe 1867 márczius havában lépett be és ennek megszűntéig tagja volt.

A szaktársak több mint 20 éven át bizalmukkal tüntették ki és ő tevékeny részt vett az egylet és az általánosság mozgalmában; igaz szívvel és tudásának minden erejével segítve a nyomdászok szervezetének kiépítését.

Eleintén az önképző-egylet választmányában találjuk; volt segéd-könyvtárnok, német jegyző, pénztárnok. Továbbá több bizottságban is működött: 1868-ban az árszabály-bizottságban, 1884-ben egyletünk országossá tételénél; mint választmányi és ellenőrző-bizottsági tag az anyaegyletnél, a Jótékonyági körnél stb.

Az egyleti életben folytatott munkálkodását szaktársai iránt való kötelességnek ismervén, szerény egyéniségének egész buzgalmával teljesíté azt. Egész tudásával iparkodott használni a köznek. Több életrevaló indítványa közül egyik a még máig is érvényben levő özvegysegélynek felemelése.

Első volt azok közül, kik a főnökök által vezetett üléseken a sablonos lojális hallgatást megtörve, véleményeiknek szabadabb és radikálisabb hangon mertek kifejezést adni.

Szeretett nejének elvesztése által megtörve (1887), visszavonult az egyleti élet színteréről, melyen oly örömmel és odaadással működött, - átengedve helyét fiatalabb, energikusabb erőknél.

De azért folyton éber figyelemmel kísérte és kíséri még ma is egyleti és társadalmi mozgalmainkat és jó szívvel serkenti az ifjabb társakat az egyesületi életben való részvételre. Tagja a szakegyletnek és az általánosság érdekeiért kötelességének ismeri minden áldozatot meghozni.

A szaktársak által anyagi helyzetök javítása érdekében indított minden mozgalomban részt vett. Gáncs nem érheti.

Mint munkás páratlan szorgalommal és hűséggel töltötte be helyét a múltban, és tölti be a jelenben is. Minden tudását, melyet még ma is állandóan gyarapít, értékesíti munkájában s igaz és szerény modorával mindegyik főnökének legteljesebb elismerését és meglegedését vívta ki magának. Jelenlegi főnöke, Kósa Rezső is, ki mint maga is szakember, a munkát megbecsülni és jutalmazni tudja, hamar fölfedezte benne a készséges hű munkást és sietett első lenni az iránta érzett elismerés kifejezésében.